

Дім за річкою

Галина Пагутяк

Денне світло заходить через вікна на балкон, бо ті завжди відчинені, хоч ні господаря, ні господині, ні їхньої доньки немає вдома. Господар зовсім поруч, через дорогу, лежить під майже непомітним горбком землі біля каплиці-костюлу із спаленим дахом. Господиня з донькою вже багато років як виїхала до родини.

Цей дім, що постав серед гір та акацій, переживе ще нас з вами: гарний, мурований, з високими сходами і червоним дахом. Будував його дуже затятий чоловік, котрий пустив ним коріння в галицьку землю. Не зміг той чоловік ні втекти, ні сховатися, коли в сороковому році прийшли його розстрілювати з чийогось безглузлого наказу — на випадок, щоб не служив німцям, якщо ті з'являться в краї. Серед вбивць був один із села, що за річкою. То чоловік просив його: "Добийте мене, Петрицин!" А в новому домі ламала руки жінка... За що стріляють її Антося? За те, що збудував станцію, аби вода йшла до міста? За те, що поляк?..

Вікна дивляться на всі сторони світу: на річку й село за нею, на станцію, на гори й на доли. Сонце зазирає в кімнати по черзі, а найдовше в дитячу, де стоїть фортепіано, у великій шафі повно ляльок у гарних строях, а збоку підвішено високе люстро. Дівчинка в рожевій сукенці з короткими рукавами дивиться у це люстерко, але не бачить у ньому ні своєї сукенки, ні сірих очей, ні русявих кісок, тільки сонячне світло, ніби то сонце, а не дівчинка, стоїть перед люстром. А потім скло темніє і від гromу розтріскується. Тріщини схожі на павутиння. Дівчинка бачить, як вона в гарній сукні їде на фірі розкислим шляхом і величезна парасоля нависає над нею, мов чорне небо. Та ось вона вже сміється на сходах маленького будиночка — нарешті по стількох роках блукання дівчинка може назвати його рідним. Павутиння обплутує їй лице і руки, що пташиними лапками виглядають з широких рукавів сірого костюма. Люстро розпадається остаточно, одна зі скалок залишається на підлозі. А інші — згасли.

Вночі біля дому пасуться коні, нічийні, бо переходять щодня в інші руки. Хто стане їхнім господарем? Чесатиме їм гриви, насипатиме вівса, вкриватиме попонами взимку?..

Під час зливи через завжди відчинені балконні двері в дім залазять пастушки. Бігають по кімнатах і кінець кінцем опиняються на горищі. Там вони слухають, як б'ють по блискучій струмені води, і дивляться у віконця, за яким хитаються гілки старих яблунь, хоча до самих яблук їхні дитячі руки ніяк не можуть дотягнутися. Після дому пастушки вибираються на подвір'я, залазять на дерева. Ніхто не зупиняє їх, не кричить, що слизько, хоча господар поруч, через дорогу, під непомітним горбком, зарослим чіпкою травою...